

Liesbeth Hoogendijk vraagt bij haar afscheid meer vrijheid voor mantelzorgers. ‘Laat ze dat huisje in de tuin bouwen’



Liesbeth Hoogendijk, scheidend directeur Mantelzorg NL. Beeld Bram Petraeus

Directeur van MantelzorgNL Liesbeth Hoogendijk stopt na tien jaar. ‘Geef mantelzorgers meer vrijheid’, is haar oproep aan de overheid.

Tobiah Palm 22 november 2022, 01:00

“Er belde iemand naar ons die een huisje in haar tuin wilde bouwen voor haar moeder die steeds meer zorg nodig heeft”, vertelt Liesbeth Hoogendijk. “Maar het mocht niet van de gemeente. De dochter kon onvoldoende aantonen dat er sprake was van mantelzorg. Jarenlang heeft ze het geprobeerd zonder succes, ze is daardoor totaal afgehaakt.”

Het voorbeeld is volgens Hoogendijk tekenend voor de staat van de Nederlandse zorg en de positie van de mantelzorger. Zelfs als mensen voor hun ouders, partner of kind willen zorgen – uit liefde of uit noodzaak – wordt het ze moeilijk gemaakt. Volgens de scheidend directeur zijn er te veel regels en is onduidelijk wie er verantwoordelijk is voor de mantelzorger. Dit terwijl de overheid wel verwacht dat mensen meer voor elkaar gaan zorgen, omdat er te weinig verpleeghuisplekken zijn.

Hoogendijk begon bij de vrijwilligersorganisatie Handjehelpen, daarna werd ze directeur van MantelzorgNL, een vereniging die zich inzet voor de ondersteuning van mantelzorgers. Na bijna tien jaar stopt Hoogendijk. Het is tijd voor iemand met een frisse blik, vindt ze zelf.

Inmiddels moeten mantelzorgers veel meer doen dan toen u begon. Wat is er veranderd?

“Ik werkte voor een organisatie die vrijwilligers inzette om één keer per week een rondje te fietsen met iemand met een handicap, of samen een taart te bakken. Net wat ze leuk vonden. Dat veranderde allemaal in 2007. Toen de gemeenten zich ermee gingen bemoeien. Door de decentralisatie van de zorg kregen lokale overheden meer taken en werden ze verantwoordelijk voor de vrijwilligerszorg en de ondersteuning van mantelzorgers.

“Vanaf dat moment moesten de mensen, die uit goedheid iets wilden doen voor een ander, opeens uitgestippelde taken uitvoeren. Werken bij de

dagopvang, bijvoorbeeld. Iets wat voorheen door een professional werd gedaan. En zo heb ik de basis steeds verder zien afbrokkelen.”

U had de taak om de mantelzorg te ondersteunen. Wat was in de afgelopen jaren uw grootste succes?

“We hebben het belang van mantelzorg onder de aandacht gebracht bij beleidsmakers. En we hebben uitgerekend hoeveel werk mantelzorgers verzetten, wat hun waarde is. Er zijn vijf miljoen mantelzorgers in Nederland, in totaal werken zij 1,5 miljard uur per jaar.

“Volgens mij is vooral erkenning belangrijk. Die erkenning hoeven we niet uit te drukken in geld, want dan komt er nog een belang bij. En dat gaat ten koste van de persoonlijke relatie. Mantelzorgers hebben een dubbele rol. Zorgen voor naasten is gewoon en bijzonder tegelijk. Ik ben zelf ook mantelzorger geweest voor mijn opgroeiende zoon. Ik deed het graag, maar tegelijkertijd is het zwaar. Het is geen identiteit: ik was ook moeder, echtgenoot, en natuurlijk directeur. De zorgtaak komt bovenop de rest.”

U weet als geen ander hoe het is, wat maakt het mantelzorger zijn zo zwaar?

“Je bent altijd bezig met of het wel goed gaat met je vader, je dochter, je broer. Maar ik denk dat de meesten het zorgen niet eens zo erg vinden, ik denk dat de rompslomp van de administratie die erbij komt kijken het meest op ze drukt. Het ingewikkelde is dat dit bij allemaal verschillende instanties moet. Veel mantelzorgers zijn ongeveer drie uur per week bezig met het invullen van formulieren, het aanvragen van medicijnen, het bijhouden van andere administratie en het contact met zorgverleners.

“De decentralisatie van de zorg is zo ingericht dat iedereen een stukje verantwoordelijkheid heeft. Terugkijkend heeft dat ertoe geleid dat niemand aansprakelijk is. Elke gemeente bepaalt zelf hoe ze haar budget

invult. Dat heeft ervoor gezorgd dat in sommige gemeenten een mantelzorger hulp krijgt en in een andere niet. Er is veel ongelijkheid.”

Toen kwam daar ook nog eens de coronacrisis overheen.

“Dat de mantelzorgers vogelvrij zijn verklaard werd duidelijk tijdens de pandemie. De verzorgers van zwakke ouderen of zieke kinderen kregen geen voorrang in de prikronde, geen extra beschermende kleding, geen applaus. Terwijl ook zij, net als verplegers, net als de kwetsbaren, extra voorzichtig moesten doen. MantelzorgNL heeft toen geprobeerd hulp voor alle mantelzorgers te regelen, maar dat ging lastig, want mantelzorgers zijn niet geregistreerd. ”

Wat zou er moeten veranderen?

“Er moet beleid komen dat uitgaat van wat de mantelzorger nodig heeft. Als de dagopvang voor ouderen dichtgaat vanwege ziekte moet de mantelzorgende dochter de opvang regelen. Oftewel: vrij nemen van werk. Tegelijkertijd denk ik wel eens dat de overheid meer ruimte moet geven. Laat mantelzorgers dat huisje in de tuin bouwen, en vrijwilligers zomaar een stukje fietsen met je gehandicapte broer. Ga terug naar de tijd van een handje helpen.”

Lees ook:

Niet de professionele zorgverlener, maar de mantelzorger is de spil van de zorg

Zorg ervoor dat aankomend zorgmedewerkers de mantelzorger behandelen [als deskundige](#), bepleiten Rick Kwekkeboom en Yvette Wittenberg, beiden als onderzoeker verbonden aan de Hogeschool van Amsterdam.

Mantelzorger Keen zou met een kort overleg en een beetje waardering al heel tevreden zijn

Mantelzorg doe je met liefde, maar waardering is wel belangrijk, aldus Ria Keen